

Ministerie van Defensie
Directie materieel, Vastgoed,
Leefomgeving en Duurzaamheid, o.v.v.
Nationaal Programma Ruimte voor
Defensie
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Betreft Geachte heer/mevrouw,
Zienswijze

Datum document Op 18 december 2023 heeft uw ministerie de Notitie Reikwijdte en
6 februari 2024 Detailniveau (NRD), horende bij het Nationale Programma ruimte voor
Defensie (NPRD), ter inzage gelegd.

Datum verzending

Ons kenmerk
Z/24/200239
356398

Behandeld door
Mr. F.J.M.L. Hendrixx

Wij stellen voorop dat wij begrip hebben voor uw aanpak mede in relatie tot de helaas verslechterde geopolitieke verhoudingen. Het is een goede zaak dat tot een versterking van de geoefendheid van de Nederlandse krijgsmacht kan worden gekomen. In Nederland zijn veel ruimtevragen op tal van terreinen. Het gegeven dat u nadrukkelijk in eerdere fasen van dit traject heeft onderzocht welke mogelijkheden voor plaatsing van bepaalde activiteiten in het buitenland zijn, resp. op plaatsen waar zo weinig mogelijk hinder kunnen ondervonden door burgers was en is hierbij volgens ons een goede insteek.

Onze zienswijze richt zich op de twee vliegvelden die in de nabijheid van onze gemeente zijn gelegen. We stellen vast dat deze vliegvelden in het kader van de NRD en de hierin opgenomen ruimtevraag voor activiteiten niet genoemd worden. Desalniettemin geven ontwikkelingen en ons bestuurlijke standpunt met betrekking tot "de dossiers" van deze vliegvelden, ons reden om een zienswijze aan u kenbaar te maken.

Militaire luchthaven Geilenkirchen (Dtl.)

Al meer dan 40 jaar zijn op en vanaf de Duitse NAVO-basis Geilenkirchen, gelegen juist over de grens bij de gemeenten Beekdaelen en Brunssum, radarvliegtuigen gestationeerd en operationeel. Deze vliegtuigen, die de basis vormen van het huidige Early Airborne Warning Concept (AWACS), veroorzaken veel geluidsoverlast en andere overlast (zoals aantasting luchtkwaliteit door onder andere geuroverlast, fijnstof) en daarmee drukt de aanwezigheid van deze basis sterk op de leefbaarheid van onze lokale gemeenschappen die deel uitmaken van een van de grootste stadsagglomeraties van Nederland (stadregio Parkstad Limburg). De met verouderde motoren vliegende Boeing-vliegtuigen "met schotel" zorgen voor geluidspieken tot 110 dB(A). Wij juichen toe dat de NAVO, na vele jaren, onlangs heeft aangekondigd om tot vervanging van deze verouderde toestellen over te gaan in de periode 2031-2035 als onderdeel van een nieuw op te bouwen concept voor Early Warning. Dit geeft zicht op enige verlichting in onze grensregio van de ondervonden overlast.

De gemeente mag uw persoonsgegevens verwerken conform Algemene Verordening Gegevensbescherming AVG artikel 6, Rechtmatigheid van de verwerking. De door u verstrekte gegevens zullen alleen worden gebruikt voor het doel waarvoor u ze heeft verstrekt. Wilt u uw persoonsgegevens inzien, corrigeren, aanvullen, verwijderen of beperken? Stuur dan een brief, met uw verzoek naar de gemeente Beekdaelen t.a.v. het college van B&W. Meer info? Zie de website: beekdaelen.nl/privacy

Wij zijn er overigens lange tijd vanuit gegaan dat deze basis maar een operationele duur zou hebben van 40 jaar en u kunt met ons vaststellen dat deze tijd al is overschreden.

In de NRD wordt op meerdere plaatsen ingegaan op de bijdrage van Nederland in het kader van de NAVO door bijvoorbeeld de toename van oefeningen, ook in het kader van het bondschappelijke verband. De relaties die er zouden kunnen bestaan met operaties in en vanuit omringende landen worden in deze notitie niet benoemd, maar worden mogelijk wel van belang in de verdere uitwerking van de maatregelen en in het kader van NAVO-afwegingen die defensie wellicht op een later moment (aanvullend) in dit traject wenst te maken. Dit stelt ons om die reden niet helemaal gerust en daarover willen wij hierbij onze zienswijze aangeven. Dit mede, zoals aangegeven, in relatie tot de wijzigingen die gaan plaatsvinden op de basis met de introductie van een nieuw programma ter vervanging van de huidige AWACS-toestellen en het radarconcept.

Met deze vervanging bestaat voor onze gemeenschappen, derhalve na tientallen jaren, zicht op een gebruik van de basis met geluidsarmere, maar nog steeds heel veel geluid veroorzakende vliegtuigen (oa. door de geringe afstand van de basis tot de woonkernen). Dit is op zich een "schrone troost" nu wij, zoals wij hiervoor aangaven, er lange tijd vanuit zijn gegaan dat deze basis inmiddels, na meer dan 40 jaar, niet meer zou worden gebruikt.

In het overleg dat wij (staatssecretaris van Defensie, provincie Limburg, gemeenten Brunssum en Beekdaelen) bestuurlijk de afgelopen jaren hebben gevoerd over de overlast van de basis en de wijze waarop de burgers en gemeenschappen hierin kunnen worden tegemoetgekomen, hebben wij gezamenlijk vastgesteld dat de ondervonden overlast een te lang gedragen "last" vormt. Daarbij zou het op (korte) termijn verhogen van die last (door een toename van vluchten, of met andere luidruchtige vliegtuigen operaties gaan uitvoeren vanaf Geilenkirchen) door ons als niet meer acceptabel worden beschouwd. Wij zijn daarom verheugd dat de staatssecretaris ons tijdens de bestuurlijke overleggen heeft aangegeven dat geen uitbreiding met jachtvliegtuigen is voorzien vanaf deze basis. De impact van de basis op de samenleving is, zoals aangegeven, nu al zeer hoog. Een verslechtering, dat wil zeggen toename van gebruik, door de basis ook open te stellen (als stationaire basis) voor andere type toestellen kan daarom niet een bestuurlijk uitgangspunt zijn voor de toekomst, ook gelet op het nu door de genoemde partijen gezamenlijk lopende traject om de leefbaarheid in onze kernen te verbeteren.

Met betrekking tot minder luidruchtige vliegtuigen willen wij ook wijzen op de correspondentie die door de staatssecretaris van defensie hierover is gevoerd met zijn ambtsgenoot van defensie van de Bondrepubliek Duitsland (brieven van de 20 december 2022 en 10 februari 2023).

Wij stellen het op prijs dat het aantal vluchten (operationele- en oefenvluchten) de laatste jaren, in vergelijking tot de periode vóór 2020, is gedaald door een aantal maatregelen van de basis en de NATO

(bv. uitplaatsen van vluchten en gebruik vluchtsimulator) en nu structureel minder dan 2000 vluchten is (lawaaivluchten met AWACS-toestellen). Het gebruik van deze (huidige) "milieu of geluids- ruimte" zouden wij daarom graag willen vastleggen voor de komende jaren en om dit te borgen verzoeken wij u om in samenspraak met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ons dit schriftelijk te bevestigen. Wij gaan ervan uit dat dit in afstemming met betrokken partijen kan worden opgepakt door onze Rijksoverheid. Op deze wijze kan voor onze burgers worden bewerkstelligd dat de huidige belasting niet toeneemt en recht wordt gedaan aan de reeds vele tientallen jaren ondervonden overlast en daarmee de boven proportionele bijdrage aan het geoefend houden van een deel van de NAVO-vloot in al die jaren.

Wij hebben in het verlengde van het voorgaande nog een volgend punt. Op pagina 57 van de NRD staat aangegeven: "In het MER zal beknopt worden beschouwd wat de effecten van de behoeften van Defensie op het buitenland zijn, maar zal (als onderdeel van de beschrijving van de huidige staat van het milieu) ook beknopt beschouwd worden op welke wijze ontwikkelingen in het buitenland effect hebben op activiteiten van Defensie in Nederland."

Wij vragen U ons te informeren over uitbreidingsplannen van onze buurlanden en van de NAVO, specifiek als deze betrekking hebben op vliegveld Geilenkirchen. De betekenis hiervan willen wij graag bespreken in het bestaande bestuurlijke overleg met uw ministerie. Ook willen wij ingelicht worden als dergelijke plannen niet bestaan

Tegen de achtergrond van de gevoerde bestuurlijke overleggen en de lange duur, al meer dan 40 jaar, dat wordt gevlogen vanaf Geilenkirchen, gaan wij hiervan echter niet uit.

Maastricht Aachen Airport

In de NRD wordt op pagina 35 e.v. ingegaan op de behoefte voor toename van het gebruik van jachtvliegtuigcapaciteit. "De kwalitatieve onderbouwing huidige situatie en behoefte" leidt tot de conclusie dat er extra capaciteit moet worden gevonden en hierbij wordt de samenwerking met een civiele luchthaven (als jachtvlieglocatie) als een optie genoemd in het geval andere opties niet mogelijk zijn (op pagina 37). Tijdens digitale toelichtingen van uw ministerie van de NRD op 16 en 17 januari 2024 hebben wij begrepen dat dan hiervoor naar regionale luchthavens met een nationale betekenis wordt gekeken. Maastricht Aachen Airport (MAA) in Zuid-Limburg is een dergelijke luchthaven. Hoewel tegelijkertijd wordt aangegeven dat de kans bijzonder klein is dat de optie van het gebruik van regionale luchthavens en MAA in het bijzonder voor jachtvliegtuigen actueel zal worden, wensen wij het volgende onder uw aandacht te brengen.

MAA is een luchthaven waarover de afgelopen jaren veel discussies zijn gevoerd over de wijze waarop deze in de toekomst geëxploiteerd kan worden. Daarbij lag zelfs de optie sluiting van deze luchthaven voor. In 2022 heeft Provinciale Staten, als grootste aandeelhouder van deze luchthaven, een besluit genomen tot verder gebruik onder voorwaarden.

In dit traject, maar ook al op meerdere momenten eerder, heeft onze gemeente (als een van de gemeenten in het zogenoemde Middengebied Zuid-Limburg) aangegeven wat zij daarbij van belang vindt. Dit om de ervaren overlast voor burgers in het groene deel van onze regio te beperken. Momenteel zijn ook procedures opgestart om te komen tot noodzakelijke vergunningen en besluiten voor MAA (onder andere een luchthavenbesluit, naar verwachting in 2024 te verlenen). In al deze trajecten zijn voor ons belangrijk: het niet verder toenemen van geluidsoverlast door het niet uitbreiden van vluchten, het niet verruimen van openingstijden en het niet toestaan van nachtvluchten. Daarnaast beogen wij ook (met andere gemeenten in het Middengebied Zuid-Limburg) de natuur- en ecologische waarden van dit uitzonderlijke landschap te beschermen voor (meer) geluidhinder door luchtvaart.

U zult uit de voorgaande toelichting begrijpen dat wij bij voorbaat wensen aan te geven dat wij een aanwijzing als civiele jachtvliegtuiglocatie van MAA niet acceptabel vinden voor deze luchthaven.

Wij zien graag uw reactie op onze zienswijze tegemoet in de nota van zienswijzen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Beekdaelen.

De secretaris,
Mevr. mr. S.M.J. Troisfontaine

De burgemeester,
Dhr. ing. E. Geurts